

Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského pro Něpra Duce z Vařin. Příklad z ediční praxe *Regesta Imperii XI Neubearbeitung*.¹

STANISLAV BÁRTA

Příspěvek navazuje na pojednání Petra Elbela v této knize, ve kterém představil základní metodická východiska a směrnice nové regestové edice listin a listů císaře Zikmunda Lucemburského. Jeho hlavním cílem je na několika příkladech ukázat použití těchto pravidel při zpracování konkrétního listinného materiálu. Vedle toho si klade za úkol podložit oprávněnost a nutnost nového edičního zpracování listin a listů císaře Zikmunda Lucemburského, které vydal již na sklonku 19. století v rámci ediční řady *Regesta Imperii* Wilhelm Altmann.²

Jako vhodný soubor listin pro tuto ukázkou se jeví zástavní listiny Zikmunda Lucemburského pro Něpra Duce z Vařin, na nichž lze ukázat hned několik rozdílných postupů. Setkáme se zde s originálními listinami, které Wilhelm Altmann do své regestové edice zařadil, avšak jeho stručný regist nás připravuje o množství cenných informací v nich obsažených. Dále máme k dispozici originální listinu, která Altmannovi zcela unikla. Z dochovaného materiálu jsme schopni zrekonstruovat hned několik deperdit, a to jak ze Zikmundovy listiny, tak z listiny jiného vydavatele. Konečně zde máme i příklad regestu zpracovaného na základě výpisu z nedochovaných královských register, což je specifikum materiálu připravovaného „pražského“ svazku.³

¹ Kapitola vznikla v rámci projektu *Listiny císaře Zikmunda pro české příjemce: tradice a inovace v pozdně středověké diplomacii*, GA ČR, č. P405/11/0639. Za cenné připomínky a pročetní textu děkuji Petru Elbelovi.

² Altmannova edice viz J. F. Böhmer, *Regesta Imperii*, XI. *Die Urkunden Kaiser Sigmunds 1410–1437*, 1–2, ed. Wilhelm ALTMANN, Innsbruck 1896–1900 (dále jen RI XI.). Potřeba nového zpracování je zřetelná již z výsledků, které podává první svazek nové ediční řady J. F. Böhmer, *Regesta Imperii*, XI. *Regesten Kaiser Sigmunds (1410–1437). Neubearbeitung nach Archiven und Bibliotheken geordnet. Herausgegeben von Karel Hruza*, 1. *Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken Mährens und Tschechisch-Schlesiens*, ed. Petr ELBEL, Wien–Köln–Weimar 2012. Svazek je přístupný také online na stránkách nakladatelství Böhlau: http://boehlau.at/download/162910/978-3-205-78762-4_1_OpenAccess.pdf (citováno 02/2014). V tomto příspěvku však chceme tuto potřebu demonstrovat detailní sondou.

³ Přehled listin viz Příloha I., v Příloze II. je pak podrobně zachyceno jejich dochování a ediční zpřístupnění. K rozčlenění jednotlivých svazků edice srovnej příspěvek P. Elbela v této knize.

Než přistoupíme k rozboru vybraných listin a popisu jejich zpracování pro edici *Regesta Imperii XI Neubearbeitung*, zastavíme se krátce u kontextu jejich vzniku. Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského představují významný fenomén v pozdně středověké diplomacie. Vedle návaznosti na starší tradice, které se odrážejí v přebírání zaužívaného formuláře, přinášejí také nové formulářové prvky vycházející z potřeby zachytit nové typy právních aktů, které jsou posléze běžné v době poděbradské a jagelonské.⁴ Soubor listin pro Něpra Duce z Vařin reprezentuje oba tyto proudy, neboť předmětem zástavy zde jsou komorní statky (hrad Nečtiny), komorní příjmy (berně z tepelského kláštera) i církevní statky (zboží plaského kláštera; ačkoliv se v tomto případě jedná pouze o rekonstruované deperditum).

Něpr Duc vstoupil již do služeb krále Václava a nejpozději v létě 1418 se stal purkrabím hradu Nečtiny.⁵ V tomto úřadě setrval i po Václavově smrti a Zikmund Lucemburský mu v srpnu 1420 hrad zastavil za 600 kop grošů. Na sklonku roku Zikmund částku navýšil na 900 kop grošů a navíc zapsal Něprovi podíl na královské berni z tepelského kláštera. V této době Něpr spravoval Nečtiny s Ondřejem Špalkem ze Slatiny.⁶ Naposledy je Něpr doložen v purkrabském úřadě na Nečtinách k 1. listopadu 1423.⁷ Ještě v předcházejícím roce mu král Zikmund patrně vystavil další zástavní listinu na hrad Nečtiny,⁸ avšak nejpozději v roce 1427 Něpra Duce nahradil v purkrabském úřadě Sezema z Kočova. Král Zikmund snad Sezemu z Kočova pověřil vyplacením

⁴ Novým typem právního aktu zde mám na mysli přímou zástavu církevního zboží, což byl do Zikmundovy doby jev nevídaný. Srovnej Stanislav BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky chotěšovského kláštera (1420–1437)*, MHB 15, 2012, 2, s. 7–45, kde na s. 7–8 přehled literatury Zikmundově zástavní politice, viz též S. BÁRTA, *Falzum zástavní listiny Zikmunda Lucemburského pro Václava Sekáče z Újezdce z 2. ledna 1421*, SHB 60, 2013, s. 115–134.

⁵ Něpr Duc z Vařin patřil k drobné západočeské šlechtě, Ducové drželi Vařiny již ve druhé polovině 14. stol., srov. August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, XIII., Praha 1905, s. 178. Poprvé se s Něprem Ducem setkáváme roku 1414, kdy seděl na Březině (AČ VII., s. 618, č. 19) a byl jedním z věřitelů arcibiskupa Konráda z Vechty. Purkrabím na Nečtinách se mohl stát i dříve, ovšem srpen 1418 je nejzazší termín, o čemž vypovídá výše dlužné částky za správu hradu, jak ji uvádí Zikmundova zástavní jistina (srovnej Příloha II., regist č. 1).

⁶ Zikmundovy zástavní listiny viz Příloha II. Ondřej Špalek ze Slatiny patřil ke starému vladyckému rodu, nejprve působil ve službách Kolovratů a později vstoupil do královských služeb, viz Václav KOČKA, *Dějiny politického okresu Kralovického*, Rakovník 2010², s. 411–412.

⁷ Srovnej AČ III., s. 240–245, č. 37. Další doklady k purkrabskému úřadu Něpra Duce AČ VII., s. 623, č. 27; LC VIII.–X., s. 18, 20, 52–53.

⁸ Viz Příloha II., regist č. 7.

hradu Nečtiny a následně mu hrad zastavil.⁹ Něpr Duc přechodně sídlil na Úlicích a v roce 1428 se s ním setkáváme ve službách Oldřicha z Rožmberka, když zastával úřad purkrabího na rožmberském hradě Dívčí kámen.¹⁰ Naposledy se Něpr Duc objevuje na konci roku 1429, kdy vydává listinu, kterou kvituje klášter v Plasích.¹¹ Nedlouho poté Něpr Duc zemřel.

Přejdeme nyní k jednotlivým listinám a k technice tvorby registů.¹² První registovanou listinou je zástava hradu Nečtiny ze dne 28. srpna 1420.¹³ Jedná se o listinu dochovanou v originále a Altmannovi známou a její zpracování představuje standardní, nekomplikovaný příklad. Struktura registu a technika jeho vytváření je následující: v záhlaví registu je uvedena datace a místo vydání, které je v kulaté závorce zachyceno v paleografickém přepisu „in Cza-slauia“. V kulaté závorce pod datem a místem vydání je paleografický přepis denního data a poté jsou uvedeny roky vlády v pořadí uherské, římské a české. Roky vlády jsou zaznamenány arabskou číslicí, protože v textu listiny byly rozepsány slovy. V případě, že by byly v listině zapsány římskými číslicemi, budou v tomto tvaru zachyceny i v registu.¹⁴ Následuje vlastní text registu, kde je nejprve uveden vydavatel ve zkratce Kg. S., která nahrazuje rozepsání plné titulatury. Vzhledem k tomu, že titulatura v registovaných listinách nevykazuje žádné odchylky od běžného formuláře, není třeba ji opatřovat dalšími komentáři. Za intitulací je zařazena narace, která je v tomto případě obsáhlejší a podrobněji osvětluje pozadí vydání listiny. Za narací následuje dispoziční sloveso, které je v závorce uvedeno ve znění listiny. Poté je v co největší úplnosti zachycena dispozice včetně některých formulí a jednotlivých dílčích ustanovení. Ze srovnání s registem Altmannovy edice vysvítá, že

⁹ Zástavní listina pro Sezemu z Kočova, která by nám mohla osvětlit bližší okolnosti, se nedochovala, o její existenci jsme zpraveni z jiné Zikmundovy zástavní listiny z 12. března 1434 (NA Praha, fond AČK, i. č. 1530, viz *Archiv české koruny. Katalog listin z let 1378–1437*, ed. Antonín HAAS, Praha 1947, s. 210, č. 339). Teze o vyplacení Něpra Duce se vedle zástavy pro Sezemu a posléze Zbyňka z Kočova opírá především o výměnu Úlické tvrze. V roce 1427 se Něpr Duc totiž uvádí seděním na Úlicích (LC VIII.–X., s. 129), které předtím držel právě Sezema z Kočova (AČ VII., s. 621–622, č. 25).

¹⁰ *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka*, I., ed. Blažena RYNEŠOVÁ, Praha 1929, s. 102–104, č. 151.

¹¹ AČ VII., s. 627–628, č. 35.

¹² Pro možnost podrobně nahlédnout do techniky ediční praxe nabízím v Příloze II. registry vytvořené na základě edičních směrnic (zde i odkazy na archivní uložení a edice), v Příloze III. pak edici textů, na jejichž základě byly registry zpracovány, a v Příloze IV. podobu registů v Altmannově edici.

¹³ Viz Příloha II., regist č. 1.

¹⁴ Srovnej Příloha II., regist č. 6.

náhradní regist může poskytnout badateli daleko větší množství informací. Nejenže se dozvídáme, že Něpr Duc získal hrad Nečtiny do zástavního držení, ale také zjišťujeme, za jakých podmínek (výhrada výplaty panovníkem, otevření hradu pro válečné potřeby královské strany).

V registu se můžeme setkat s citacemi z textu listiny v kulatých závorkách a to vedle již uvedených případů také u místních a osobních jmen, a dále pokud je obrat listiny důležitý pro její pochopení, či je v listině použit nějaký nezvyklý nebo důležitý termín. Při takovémto přepisu je zachována zásada, že paleografický přepis je vyhrazen pouze pro místo vydání listiny, denní datum, místní a osobní jména.

Za vlastním textem registu následují kancelářské poznámky. Nejprve je uvedena relačně konceptní poznámka, registraturní poznámka v tomto případě chybí. Není však bez zajímavosti, že přes tuto skutečnost byla listina v královských registrech zachycena, jak dokládají dochované výpisy z těchto register.¹⁵ V dalším odstavci jsou zaznamenány formy dochování, psací látka originálu, jazyk listiny, proříznutí listiny a popis pečeti. Jednotlivá dochování jsou označena velkými písmeny abecedy v kulatých závorkách (A je vždy vyhrazeno pro originál). Následující odstavec podává přehled o dosavadních edicích a na něj navazuje seznam literatury, která se listinou zabývala. Komentář v tomto případě chybí, neboť jeho zařazení v registu není pravidlem. O jeho možné podobě si lze učinit představu u některých jiných zde rozebíraných příkladů.

U dalších listin upustíme od popisování již zachycených technických detailů a zaměříme se pouze na okolnosti, se kterými jsme se setkali v prvním případě. Zikmund Lucemburský vydal 23. prosince 1420 v Litoměřicích hned celý soubor listin pro Něpra Duce z Vařin a další příjemce, který je zajímavý především z toho důvodu, že nám dává nahlédnout do několika detailů procesu zlistinění a práce Zikmundovy kanceláře. První dvě listiny jsou dochovány v originále v Archivu české koruny a byly registrovány v Altmannově edici,¹⁶ třetí zůstala Altmannovi neznámá a je součástí listinného fondu tepelských premonstrátů.¹⁷ První listina je vystavena pod majestátní pečeti a Zik-

¹⁵ Viz dochování listiny Příloha II. regist č. 1, nebo též August SEDLÁČEK, *Zbytky register králův Římských a Českých 1361–1480*, Praha 1914, s. 127, č. 908.

¹⁶ Příloha II., regist 4 a 5.

¹⁷ Příloha II., regist 6, na listinu upozornil již A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 128, v poznámce k č. 914, nicméně je zaměňována s listinou stejného data (viz Příloha II., regist 4), o čemž svědčí například odkaz v archivním inventáři na RI XI., č. 4372 (což je právě regist listiny v Příloze II. regist č. 4).

mund v ní zastavuje Něprovi Ducovi z Vařin a Ondřejovi ze Slatiny hrad Nečtiny za 900 kop grošů. Obšírně osvětluje celý kontext a zdůvodňuje, proč se navíc rozhodl připsat příjemcům listiny podíl na berni tepelského kláštera. Listina dále obsahuje mandát tepelskému opatovi, ve kterém mu nařizuje odvádět Něprovi Ducovi ročně 100 kop grošů z královské berně.

Druhá listina je vydána pod sekretní pečeti a jejím adresátem je opat a konvent kláštera v Teplé. Zikmund jim oznamuje, že zapsal královskou berni z jejich kláštera Něprovi Ducovi s Ondřejem ze Slatiny, Janovi Balile a Jindřichovi z Elsterberka. Z pohledu registové techniky je tento případ ukázkou toho, jak se nakládá s inskripcí, která je zapracována do textu registu pouze proto, aby bylo zřejmé, kdo byl příjemcem listiny. Třetí listina opět pod sekretní pečeti se dotýká pouze dílu berně zastavené Něprovi Ducovi a Ondřejovi ze Slatiny. Zikmund jim zastavil 100 kop z této berně a listina opět obsahuje mandát tepelskému opatovi, aby tuto část berně ročně vyplácel příjemcům listiny.

Z tohoto souboru listin můžeme zrekonstruovat dvě deperdita.¹⁸ Ve druhé popisované listině je při rozdělení sumy pro jednotlivé příjemce a popisu vyplácení královské berně z tepelského kláštera přímo poukázáno, že se tak má dít „iuxta continenciam literarum, quas habent a nobis“. Listinu pro Něpra Duce a Ondřeje ze Slatiny máme zachovanou a díky její existenci můžeme analogicky předpokládat i vydání podobné listiny pro Jana Balile a pro Jindřicha z Elsterberka. V případě Jana Balile to máme dokonce potvrzeno listinou jeho syna Oldřicha Balile z Caltova, který 6. července 1454 kvituje tepelského opata z vyplacení 600 kop grošů, které měl jeho otec zapsány na královské berni z tepelského kláštera.¹⁹ V té době ovšem Oldřich již Zikmundův list neměl ve své moci a tak ve své kvitanci pamatoval i na možnost, že by s tímto listem někdo vyrukoval a pokoušel se tepelského opata upomínat. Je nanejvýš pravděpodobné, že obě ztracené listiny pro Jana Balile i Jindřicha z Elsterberka byly vydány ve stejný den jako listiny pro Něpra Duce, tedy 23. prosince 1420, protože však nemáme plnou jistotu, musíme v dataci registu připustit, že se tak mohlo stát krátce před tímto datem.

Na tomto místě se krátce zastavíme u registování typizovaných formulí. Jak uvedl v předchozí kapitole již P. Elbel, některé tyto formule jsou do registu systematicky přejímány, ačkoliv na první pohled nenabízejí žádný konkrétní obsah. Na malém příkladu si nyní ukážeme, že někdy lze tento skrytý

¹⁸ Příloha II., regist 2 a 3.

¹⁹ SOA Plzeň, fond Premostráti Teplá-listiny, i. č. 128.

obsah odhalit. V listině pod majestátní pečeti z 23. 12. 1420 pro Něpra Duce Zikmund uvádí, že zástavu učinil mimo jiné „sano eciam baronum, nobilium, procerum et fidelium corone nostre regni Boemie accedente consilio“. Informace, že se tak stalo s radou jeho věrných má svůj význam i sama o sobě, nicméně v tomto případě jsme schopni dopátrat se jmen konkrétních osob. Uvedená listina byla totiž předložena v roce 1454 revizní komisi spolu s dalšími dokumenty, mezi nimiž byl též list Jana z Michalovic, Jana z Vartemberka, Jindřicha z Elsterberka, Jana Švihovského z Rýzmburka, Bohuslava ze Švamberka, Mikuláše Zajíce z Házmburka a Bedřicha z Kolovrat, ve kterém dosvědčují, že Zikmund hrad Nečtiny zastavil na jejich radu.²⁰ Jeden z těchto rádců, významný Zikmundův dvořan a diplomat, Jan Švihovský z Rýzmburka je navíc zachycen přímo v kancelářské poznámce listiny: „Ad mandatum domini regis d(omino) Io(hanne) de Swyhow referente Michael canonicus Pragensis“.

Následující regist je ukázkou zpracování velice specifického pramene - výpisů z nedochovaných královských register.²¹ Jedná se o stručné nedatované záznamy, kde nezřídka chybí i jméno příjemce listiny. Na druhou stranu ovšem zachycují jazyk listiny a odkaz na folio příslušného svazku královských register, kde byla listina zapsána. To je velice důležitá okolnost, neboť po ztotožnění některých záznamů s dochovanými listinami se ukazuje, že registra byla vedena v zásadě chronologicky a můžeme tedy nedochované listiny, u nichž jsou tyto záznamy jediným pramenem, dle jejich polohy v registrech rámcově datovat. V tomto konkrétním případě je zastaven hrad Nečtiny za 1000 kop grošů a příjemce není uveden.²² Víme však, že listina byla v němčině a byla zapsána v 9. knize českých královských register se Zikmundovými písemnostmi na foliu 47. Na tom samém foliu byly zaznamenány minimálně dvě další listiny, které máme shodou okolností dochované i jiné formě a obě

²⁰ AČ II., s. 447, č. 509: „v němž vyznávají, že jest s jich radau král Zykmund ten zápis učinil a zapsal“.

²¹ Rukopisy s výpisy z královských register viz NA Praha, fond ČDK, sign. RKP 2450, kniha č. 148, p. 493–567 (z tohoto rukopisu je přetiskl Jaromír ČELAKOVSKÝ, *O domácích a cizích registrech, zvláště o registrech české a jiných rakouských dvorských kancelářích*, RKČSN, řada VII., sv. 3, Praha 1890, s. 100–122); a dále APH, fond AMK, sign. Cod. XXXIII, p. 447–532; APH, fond AMK, sign. Cod. XXV, f. 150r–158v. Nejen na základě všech těchto rukopisů provedl rozsáhlou rekonstrukci královských register A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, o. c. Oba vydavatelé měli také k dispozici dnes nezvěstný rukopis strahovské knihovny, stará sign. 111, nová sign. D.D.II.15. Tento rukopis měl ještě v roce 1941 zapůjčen Václav Vojtíšek a poté jeho stopy mizí, nejspíše od roku 1950 je veden jako ztráta.

²² Viz Příloha II., regist č. 7.

jsou datované, a sice 5. a 6. září 1422. To nám také určuje termín vydání naší listiny. Místo vydání rekonstruuje na základě Zikmundova itineráře.²³

Poněkud problematické se může jevit určení osoby příjemce. Vzhledem k tomu, že ještě 1. listopadu 1423 je v úřadu purkrabího na Nečtinách doložen Něpr Duc z Vařin,²⁴ lze důvodně předpokládat, že právě on byl příjemcem této zástavní listiny. Nemůžeme zcela vyloučit, že spolu s ním byly příjemci i jiné osoby, jak by napovídala analogie s výše rozebíranými zástavami, které jsou určeny také Ondřejovi ze Slatiny, žádné další indicie k tomu ovšem nemáme.

Posledním příkladem je rekonstrukce deperdita z listiny jiného vydavatele než krále Zikmunda. Když v roce 1429 Něpr Duc vyznával, že mu plaský opat splatil jeho díl dlužné částky, výslovně uvedl, že tento dluh dosvědčuje „jistý list, kterýžto jmáme od královy milosti od krále Zigmunda, Uherského, Českého etc. krále, já a Spalek z Slatyne a Hrdon z Dubian, ješto svědčí na osm set kop grošuo v na kněze opata plasského kláštera“.²⁵ Zástava Zikmunda Lucemburského pro tyto tři příjemce na statky plaského kláštera není odjinud známá. Termín ante quem je dán datem vydání Něprovy listiny, my však jsme díky podrobnému studiu Zikmundovy zástavní politiky schopni dataci ještě zpřesnit. Přímá zástava církevního zboží totiž představuje zcela nový fenomén spojený až s králem Zikmundem a jeho politikou vůči českým duchovním ústavům.²⁶

První výraznou vlnu zástav církevního zboží datujeme totiž zhruba do období od poloviny roku 1420 až do vydání série listin odvolávajících zástavy církevního zboží 23. srpna 1422. Toto datum představuje v zástavách církevního zboží dočasný zlom a podobné akty jsou až do roku 1436 zcela výjimečné.²⁷ Můžeme tedy důvodně předpokládat, že námi rekonstruované deperdi-

²³ Obě datované listiny viz A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 119, č. 836 a 838, k Zikmundovu itineráři Pál ENGEL – Norbert C. TÓTH, *Itineraria regum et reginarum (1382–1438)*, Budapest 2005, s. 112; Jörg K. HOENSCH, *Itinerar König und Kaiser Sigismund von Luxemburg 1368–1437*, Warendorf 1995, s. 106.

²⁴ Viz pozn. 7.

²⁵ Viz edice v Příloze III.; na listinu Něpra Duce a Zikmundův zápis upozornil již Jaroslav ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v západních Čechách v letech 1421–1454*, ČNM, řada historická, 165, 1996, s. 4, ovšem jeho úvaha o úchvatu majetku a dodatečném Zikmundově zápisu nemá oporu v pramenech a navíc je v rozporu se Zikmundem praktikovanou zástavní politikou.

²⁶ Srovnej S. BÁRTA, *Zástavní listiny*, s. 36; S. BÁRTA, *Falzum*, s. 122–123.

²⁷ Srov. S. BÁRTA, *Odvolání zástav statků církevních institucí Zikmundem Lucemburským na obecném sněmu v Norimberku 23. srpna 1422*, ČMM 133, 2014, s. 383–407.

tum bylo vydáno před 23. srpnem 1422 a s ještě větší pravděpodobností v době Zikmundova pobytu v českém království před březnem 1421. V záhlaví regestu se ovšem objeví první datum, tedy před 22. prosincem 1429. Uvedené úvahy mají své místo v komentáři, případně v poznámce pod čarou.

Pokud se vrátíme k cílům vytčeným v úvodu, tak výše uvedené komentáře spolu s přílohami jsou více než výmluvnou ukázkou postupu edičního zpracování regestů pro edici *Regesta Imperii XI Neubearbeitung* a nabízejí vhled přímo do editorské dílny. Pokud budeme uvažovat o oprávněnosti nového edičního zpracování Zikmundových listin a listů, tak vedle velkého množství Altmannovi neznámých listin (zde dokumentováno pět případů) přináší nová edice historikům také mnoho podstatných informací z listin, které by jejich pozornosti jinak zůstaly skryty. Nové ediční zpřístupnění Zikmundových listin a listů je nezbytným předpokladem pro důkladné zhodnocení jeho listinné produkce i politiky obecně.

PŘÍLOHA I.

Přehled regestů zástavních listin Zikmunda Lucemburského pro Něpra Duce z Vařin včetně deperdit²⁸

číslo	RI XI.	datum (místo vydání)	regest (dochování)
1	4254	28. srpen 1420 (Čáslav)	Král Zikmund zastavuje Něprovi Ducovi z Vařin hrad Nečtiny za 600 kop grošů. (originál)
2	- - -	[ante 23. prosinec 1420]	Král Zikmund zapisuje Janovi Balile 60 kop grošů z královské berně tepelského kláštera. (deperditum)
3	- - -	[ante 23. prosinec 1420]	Král Zikmund zapisuje Jindřichovi z Elsterberka podíl na královské berni z tepelského kláštera. (deperditum)
4	4372	23. prosinec 1420 (Litoměřice)	Král Zikmunda zastavuje Něprovi Ducovi z Vařin a Ondřejovi ze Slatiny hrad Nečtiny za 900 kop grošů a nařizuje tepelskému opatovi odvádět Něprovi Ducovi ročně 100 kop grošů z královské berně. (originál)
5	4373	23. prosinec 1420 (Litoměřice)	Král Zikmund nařizuje tepelskému opatovi vyplácet ročně Něprovi Ducovi z Vařin 100 kop grošů, Janovi Balile 60 kop grošů a Jindřichovi z Elsterberka zbylou část z královské berně. (originál)
6	- - -	23. prosinec 1420 (Litoměřice)	Král Zikmund převádí Něprovi Ducovi a Ondřejovi ze Slatiny 100 kop grošů královské berně z tepelského kláštera. (originál)
7	- - -	[5. září 1422]	Král Zikmund zastavuje [Něprovi Ducovi z Vařin] hrad Nečtiny za 1000 kop grošů. (starý regest)
8	- - -	[ante 22. prosinec 1429]	Král Zikmund zastavuje Něprovi Ducovi z Vařin, Ondřejovi ze Slatiny a Hrdoňovi z Dubňan zboží plaského kláštera za 800 kop grošů. (deperditum)

²⁸ Do souboru jsou zařazena i dvě deperdita pro jiné příjemce, které se zástavními listinami pro Něpra Duce úzce souvisejí, a to z důvodu názorné ukázky pracovního postupu při rekonstrukci deperdit ze Zikmundových listin (jedná se o č. 2 a 3).

PŘÍLOHA II.

**Podoba zpracování regestů zástavních listin a listů pro Něpra Duce
z Vařin včetně rekonstruovaných deperdit
pro edici Regesta Imperii XI Neubearbeitung.**

Regesty mají v zásadě podobu, v jaké budou publikovány v rámci edice, a to včetně přehledu literatury, jejíž způsob citace se mírně odlišuje od citačních pravidel této knihy. Tyto odlišnosti však nebrání její identifikaci v soupisu literatury na konci knihy. Do přehledu edic a literatury bude při publikování logicky doplněn tento příspěvek. Do souboru jsou zařazena i dvě deperdita pro jiné příjemce (viz pozn. 28 v Příloze I.).

1420 August 28, Czaslau (in Czaslauia)

1

(in die sancti Augustini, 34 - 10 - 1)

Kg. S. – der anführt, dass sein Bruder Kg. Wenzel [IV.] Něpr Duc [von Vařin] (*Nieper dicto Ducz*) 100 Schock Groschen schuldig geblieben ist und auch S. ihm, Něpr, nach Kg. Wenzels Tod weitere 100 Schock Groschen zurückgehalten hat, die er Něpr für die Verwaltung (*sustentacio*) der Burg Preitenstein (*Netcztyny*) für das vorangegangene Jahr auszahlen sollte. Des Weiteren hat Něpr Duc ihm noch 400 Schock Groschen in Bargeld auf seine Forderung (*ad singularem nostram requisicionem*) geliehen. S. erkennt die Gesamtschuld in Höhe von 600 Schock Groschen an – verpfändet (*impignoramus et obligamus*) mit wohlbedachtem Mut, dem Rat seiner Getreuen und rechtem Wissen Něpr Duc sowie dessen Erben die Burg Preitenstein mit den Dörfern, Meierhöfen (*alodiis*), Zinsen, Teichen, Äckern, Wäldern und allem anderen Zubehör als wirkliches Pfand (*ratione veri pignoris*) für 600 Schock Groschen. S. legt fest, dass sie die Burg mit dem Zubehör so lange innehaben und nutzen sollen, bis er oder seine Nachfolger als böhmische Kg.e ihnen die Summe von 600 Schock Groschen bezahlt haben, woraufhin sie die Burg S. oder seinen Nachfolgern ohne Widerspruch zurückerstatten sollen. Schließlich bestimmt er, dass die Burg ihm sowie seinen Amtleuten immer offen bleiben soll, so dass er sich dort gegen seine Feinde verteidigen oder ihnen Schaden zufügen (*nocumenta inferre*) kann.

KVr: *Ad mandatum domini regis Michael canonicus Pragensis.* – KVv: Ohne RV.

Orig. Perg. lat. (dreimal durchgeschnitten) mit teilweise beschädigtem wachsfarbenen Majestätsiegel (POSSE 13/3) am Pergamentstreifen in NA Praha, Bestand AČK, Inv. Nr. 1483 (A). – Kop.: Abschrift aus dem 19. Jh. in ANM Praha, Bestand C - Muzejní diplomatář, sub dato (B). – Reg.: tsch. Kurzreg. ohne Datierung mit verstümmeltem Namen des Empfängers in Hds. aus dem 16. Jh. mit Auszügen aus alten böhmischen Registerbüchern in APH, Bestand APK, Sign. Cod. XXXIII, pag. 465 (C).

Reg.: RI XI, Nr. 4254 (nach A); SEDLÁČEK, Zbytky register, S. 127, Nr. 908 (tsch., aufgrund C); AKČ V, S. 177, Nr. 287 (nach A).

Lit.: SEDLÁČEK, Hrady XIII, S. 203; KOČKA, Dějiny politického, S. 667.

[vor oder 1420 Dezember 23]¹

2

Kg. S. überantwortet Johann Balile 60 Schock Groschen von der königlichen Steuer, die der Abt des Prämonstratenserstiftes Tepl jedes Jahr an S. abführt, bis zur Tilgung seiner Schulden.

Orig. oder Kop. im bearbeiteten Bestand nicht überliefert. – Dep.: Ergibt sich aus der Urk. S.s vom 23. Dezember 1420, siehe Reg. Nr. 5, und aus der Urk. Ulrichs Balile vom 6. Juli 1454 in SOA Plzen, Bestand Premostráti Teplá-listiny, Inv. Nr. 128.

Das Dep. können wir aus der Urk. S.s vom 23. Dezember 1420 (siehe Reg. Nr. 5) rekonstruieren, in welcher Urkk. für mehrere Empfängen erwähnt wurden. Die Urk. für Něpr Duc von Vařin und Andreas von Slatina ist erhalten (siehe Reg. Nr. 6) und in Analogie dazu können wir auch die Ausstellung der Urk. für Heinrich von Elsterberg (vgl. Reg. Nr. 3) sowie für Johann Balile voraussetzen. Die einmalige Existenz der Urk. für Johann Balile wird auch durch die Urk. Ulrichs Balile vom 6. Juli 1454 bestätigt.

¹ Zum Terminus *ante quem* vgl. die Angaben zur Überlieferung.

[vor oder 1420 Dezember 23]¹

3

Kg. S. überantwortet seinem Hofmeister Heinrich Elsterberg eine unbekannt Summe² von der königlichen Steuer, die der Abt des Prämonstratenserstiftes Tepl jedes Jahr an S. abführt.

Orig. oder Kop. im bearbeiteten Bestand nicht überliefert. – Dep.: Ergibt sich aus der Urk. S.s vom 23. Dezember 1420; siehe Reg. Nr. 5.

Das Dep. können wir aus der Urk. S.s vom 23. Dezember 1420 (siehe Reg. Nr. 5) rekonstruieren, in welcher Urkk. für mehrere Empfängen erwähnt wurden. Die Urk. für Něpr Duc von Vařin und Andreas von Slatina ist erhalten (siehe Reg. Nr. 6) und in Analogie dazu können wir auch die Ausstellung der Urk. für Johann Balile (vgl. Reg. Nr. 2) sowie dieses Dep.s voraussetzen.

¹ Zum Terminus *ante quem* vgl. die Angaben zur Überlieferung.

² Höchstwahrscheinlich 40 Schock Groschen, vgl. Reg. Nr. 5, Anm. 1.

1420 Dezember 23, Leitmeritz (Leuthomericz)

4

(vicesima tertia die decembris, 34 – 11 – 1)

Kg. S. – der anführt, dass Něpr Duc von Vařin (*Nyepř dictus Ducz de Warzin*) und Andreas von Slatina (*Andreas de Slatyna*) ihm 600 Schock Prager Groschen in bar geliehen haben und dass sie seit der Zeit Kg. Wenzels [IV.] bis zum heutigen Tag mit S.s Willen die Burg Preitenstein (*Necztyna*) mit allem Zubehör verwalten. Für diese Verwaltung haben sie eine Belohnung bekommen, von welcher jedoch noch 200 Schock Groschen ausständig geblieben waren. Daneben hat S. ihnen 100 Schock Prager Groschen für ihre Dienste zugestanden und eine Gesamtschuld von 900 Schock Prager Groschen anerkannt – verpfändet (*obligamus et proscribimus*) mit wohlbedachtem Mut, dem Rat der Barone, Edlen (*nobilium, procerum*) und Getreuen der Böhmisches Krone (*corone nostre regni Boemie*), mit rechtem Wissen sowie aus kgl.-böhmischer Machtvollkommenheit (*auctoritate regia Boemie*) Něpr Duc von Vařin und Andreas von Slatina sowie ihren Erben die Burg Preitenstein (*Necztyna*) für 900 Schock Prager Groschen. S. legt fest, dass sie die Burg mit ihren Märkten (*oppidis*), Dörfern, Einkommen, Zinsen, Diensten, Meierhöfen (*curias allodiis*), bestellten und unbestellten Äckern, Wiesen, Weiden, Brombeerhecken (*rubetis*), Wäldern, Hainen, Teichen, Mühlen, Gewässern, Wasserläufen und anderem Zubehör und Nutzen so lange innehaben und nutzen sollen, bis er oder seine Nachfolger als böhmische Kg.e ihnen die Summe von 900 Schock Groschen bar ausbezahlt haben. Des Weiteren soll die Burg Preitenstein für den Kg. offen bleiben, solange Něpr, Andreas und deren Erben die Burg in ihrer Gewalt haben werden, und zwar so, dass S. oder seine Leute in seinem Namen (*officiales nostri nostro nomine*) die Burg für die Verteidigung gegen seine Feinde nach Bedarf auf seine Kosten benutzen können. Da die Burg Preitenstein geringen Ertrag erbringt (*in suis censibus et pertinentiis tam tenue et exile fore*), der für die Verteidigung der Burg ungenügend ist, gliedert S. für diesen Zweck 100 Schock Prager Groschen aus der kgl.n Steuer (*de nostra ber-nali summa*) aus, die der Tepler Abt jedes Jahr an seine kgl.e Kammer (*ad cameram nostram regalem*) abgeführt hat. S. bestimmt, dass der Tepler Abt diese Summe von 100 Schock Prager Groschen Něpr, Andreas und deren Erben auszahlen soll, solange sie die Burg für 900 Schock Prager Groschen pfandweise innehaben.

Schließlich gebietet S. dem Abt von Teplund dessen Nachfolgern (*abbati Teplensi presenti vel futuro*) Něpr Duc, Andreas und deren Erben die genannte

Summe aus der königlichen Steuer für die Verteidigung der Burg Preitenstein jedes Jahr ohne jeden Widerspruch auszuführen, bis S. oder seine Nachfolger als böhmische Kg.e die Burg von ihnen ausgelöst haben. Falls der Tepler Abt Něpr Duc, Andreas und deren Erben die Summe von 100 Schock Prager Groschen im vorgeschriebenen Termin nicht auszahlt, gibt S. ihnen die Möglichkeit (*plenam facultatem*), die Leute und Güter des Abtes (*supradicti abbatis homines et bona*) in den kgl.n Städten (*in civitatibus nostri regalibus regni Boemie*) sowie in anderen Städten und Gütern, die den Baronen des Kg.reichs Böhmen gehören (*in aliis baronum regni nostri predicti civitatibus et locis*), zu ergreifen und sie nach Gewohnheit des Kg.reichs Böhmen (*iuxta regni nostri Boemie consuetudinem*) so lange in Gefangenschaft zuhalten, bis der Abt ihnen die genannte Summe bezahlt hat. S. befreit den Abt und dessen Nachfolger von der Zahlung der Summe von 100 Schock Groschen aus der königlichen Steuer, solange sie Něpr Duc, Andreas und deren Erben diese Summe auszahlen.

KVr: *Ad mandatum domini regis d(omino) Io(hanne) de Swyhow referente Michael canonicus Pragensis.* – KVv: *R(egistrata) Henricus Fiie.*

Orig. Perg. lat. (sechsmal durchgeschnitten) mit wachsfarbenem Majestätssiegel (Posse 13/3) am Perg.-streifen in NA Praha, Bestand AČK, Inv. Nr. 1485 (A). – Kop.: Abschrift aus dem 19. Jh. in ANM Praha, Bestand C - Muzejní diplomatář, sub dato (B). – Altes Reg.: tsch. Regg. in den Abschriften vom Register der verpfändeten Kammergüter aus dem Jahr 1454 in den Hdss. aus dem 16. Jh. in NA Praha, Bestand ČDK, Sign. RKP 2450, Buch Nr. 148, pag. 174 (C) und in NK ČR, Handschriftenabteilung, Sign. UK XVII A 15, pag. 315 (D); tsch. Kurzreg. ohne Datierung und ohne Namen de Empfänger in der Hds. aus dem 16. Jh. mit den Auszügen aus alten böhmischen Registerbüchern in APH, Bestand APK, Sign. Cod. XXXIII, pag. 466 (E).

Reg.: RI XI, Nr. 4372; AČ II, S. 447, Nr. 508 (Abdruck von D); SEDLÁČEK, Zbytky register, S. 128, Nr. 914 (tsch., aufgrund E); AKČ V, S. 179, Nr. 291 (nach A).

Lit.: SEDLÁČEK, Hrady XIII, S. 203; KOČKA, Dějiny politického, S. 667.

1420 Dezember 23, Leitmeritz (*Leuthmericz*)

5

(*die vicesimatercia decembris, 34 – 11 – 1*)

Kg. S. – der anführt, dass er Něpr Duc von Vařin (*Nyepř dicto Ducz de Warzin*), Burggraf von Preitenstein (*Necztyň*), 100 Schock Prager Groschen aus der kgl.n Steuer, die der Tepler Abt jedes Jahr an S. abgeführt hat, überantwortet, damit Něpr Duc die Burg Preitenstein ordnungsgemäß verwalten kann. Des Weiteren hat S. [Johann] Balile 60 Schock aus derselben Steuer bis zur Tilgung seiner Schulden und dem Hofmeister Heinrich von Elsterberg

den Rest der Steuer¹ gegeben – ermahnt, fordert auf (*requirimus et hortamus*) und gebietet (*precipimus et mandamus*) dem Abt und dem Konvent des Stiftes Tepl, Něpr Duc 100 Schock Groschen, [Johann] Balile 60 Schock Groschen und Heinrich von Elsterberg den Rest der kgl.n Steuer jährlich zu den üblichen Terminen nach dem Inhalt der für Něpr Duc, [Johann] Balile und Heinrich Elsterberg ausgefertigten Urkk.² S.s (*iuxta continenciam literarum, quas habent a nobis*) zu bezahlen. Der Abt und der Konvent des Stiftes Tepl sollen über die Bezahlung des Geldes ihre Urkk. (*litteras patentes*) ausfertigen, wie es üblich ist. Sie sollen die Summe so lange zahlen, bis S. oder seine Nachfolger als böhmische Kgg. Něpr Duc, [Johann] Balile und Heinrich Elsterberg die Schulden bar bezahlt haben. Schließlich verpflichtet sich S., dass solange der Abt, der Konvent und deren Stift die Summe ausbezahlen, sie von dieser Summe der kgl.n Steuer zu befreien.

KVr: *Ad mandatum d(omini) regis d(omino) Iohanne de Swihow referente Michael canonicus Pragensis.* – KVv: *R(egistrata).*

Orig. Perg. lat. (dreimal durchgeschnitten) mit rotem Sekretsiegel (POSSE 13/4) in wachsfarbener Schüssel am Perg.-streifen in NA Praha, Bestand AČK, Inv. Nr. 1486, (A). – Kop.: Abschrift aus dem 19. Jh. in ANM Praha, Bestand C – Muzejní diplomatář, sub dato (B).

Reg.: RI XI, Nr. 4373; SEDLÁČEK, Zbytky register, S. 129, Anm. bei Nr. 914 (tsch.); AČK, S. 178–179, Nr. 290.

Lit.: SEDLÁČEK, Hradý XIII, S. 203; KOČKA, Dějiny politického, S. 667.

¹ Die kgl.e Steuer des Klosters Tepl belief sich zu Anfang des 15. Jahrhundert auf 200 Schock Groschen, vgl. CIM II, S. 901. Heinrich von Elsterberg sollte daher höchstwahrscheinlich einen Zins von 40 Schock Groschen verschrieben bekommen.

² Die Urkk. für Johann Balile und Heinrich Elsterberg sind Depp., siehe Regg. Nr. 2 und 3.

1420 Dezember 23, Leitmeritz (*Luthomericz*)

6

(*xxiii die decembris, XXXIV – 11 – 1*)

Kg. S. überantwortet (*deputamus*) mit wohlbedachtem Mut und rechtem Wissen sowie aus kgl.-böhmischer Machtvollkommenheit (*regia auctoritate Boemie*) Něpr Duc von Vařin (*Nyepr dictus Ducz de Warzin*) und Andreas von Slatina, den Burggrafen von Preitenstein (*Necztyň*), damit sie die Burg Preitenstein beguemer verwalten können, 100 Schock Prager Groschen von der kgl.n Steuer, die der Abt und der Konvent des Stiftes Tepl jedes Jahr an Kg. S. abführen. S. bestimmt, dass Něpr Duc und Andreas diese Summe so lange beziehen sollen, bis er oder seine Nachfolger als böhmische Kgg. ihnen die

auf der Burg Preitenstein verschriebene Summe von 900 Schock Prager Groschen bar bezahlt haben. Des Weiteren gebietet (*mandamus*) S. dem Abt und dem Konvent des Stiftes Tepl, Něpr Duc und Andreas die genannte Summe von 100 Schock Prager Groschen jährlich zu den üblichen Terminen zu bezahlen, bis S. Něpr Duc und Andreas 900 Schock Prager Groschen zurückerstattet hat. Schließlich verspricht S., soaft der Abt, der Konvent und deren Stift Něpr Duc und Andreas 100 Schock Prager Groschen entrichten, ihnen diese Summe zu quittieren.

KVr: *Ad mandatum domini regis Michael canonicus Pragensis*. – KVv: *R(egistrata) Henricus Fiie*.

Orig. Perg. lat. mit leicht beschädigtem roten Sekretsiegel (Posse 13/4) in wachsfarbener Schlüssel am Perg.-streifen in SOA Plzeň, Bestand Premonstráti Teplá, Inv. Nr. 113, Sign. 104 (A). – Kop. lat.: Abschrift aus dem 16. Jh. im ältesten Kopialbuch von Tepl (bis Mitte des 20. Jh. in Stiftarchiv Tepl aufbewahrt, heute vermisst, Foto der Hds. am Institut für Historischen Hilfswissenschaften der Masaryk-Universität Brünn, fol. 28v-29r (B); Abschrift aus dem 19. Jh. in NK ČR, Sign. Teplá MS. A 47/1, fol. 242r-v (C); Abschrift aus dem 19. Jh. in ANM Praha, Bestand C - Muzejní diplomatář, sub dato (D).

Reg.: SEDLÁČEK, Zbytky register, S. 128, Anm. bei Nr. 914 (tsch.)

Lit.: SEDLÁČEK, Hrady XIII, S. 203.

[1422 September 5 oder 6, Nürnberg]¹

7

Kg. S. verpfändet [Něpr Duc von Vařin]² die Burg Preitenstein für 1000 Schock Groschen (nach Reg.).

Orig. oder Kop. im bearbeiteten Bestand nicht überliefert. – Alt. Reg.: tsch. Kurzregg. ohne Datierung sowie ohne Name des Empfängers in Hds. aus dem 16. Jh. mit Auszügen aus alten böhmischen Registerbüchern in APH, Bestand APK, Sign. Cod. XXXIII, pag. 463 (B).

Reg.: SEDLÁČEK, Zbytky register, S. 119, Nr. 837 (tsch., aufgrund B mit der Summe von 4000 Schock Groschen).

Lit.: KOČKA, Dějiny politického, S. 668.

Něpr Duc von Vařin ist noch am 1. November 1423 als Burggraf von Preitenstein belegt (vgl. AČ III, S. 240-245, Nr. 37) und deswegen können wir voraussetzen, dass S. diesem die Burg wie in vorigen Fällen (vgl. Regg. Nr. 1 u. 4) verpfändet hat. Man kann aber nicht ausschließen, dass die Urk. mehreren Empfängern (wie Nr. 4) adressiert werden konnte.

¹ Das Datum lässt sich aus der Position der Urk. in den alten böhmischen Registerbüchern rekonstruieren. Die Urk. wurde auf fol. 47 in *Liber nonus Sigismundi* mit anderen am 5. und 6. September datierten Urkk. abgeschrieben (vgl. SEDLÁČEK, Zbytky register, S. 119, Nr. 836–838). Der Ausstellungsort ergibt sich aus dem Itinerar Kg. S., der an diesen Tagen in Nürnberg anwesend war (vgl. ENGEL - TÓTH, Itineraria, S. 112; HOENSCH, Itinerar, S. 106).

² Siehe den Kommentar.

[vor 1429 Dezember 22]¹

8

Kg. S. verpfändet Něpr Duc von Vařin, [Andreas] Špalek von Slatina und Hradoň von Dubňan Güter des Plasser Klosters unter anderem den Wald Mladotice (*lesu Mladiczkeho*) und den Teich *v Sransskeho*² für 800 Schock Groschen.

Orig. oder Kop. im bearbeiteten Bestand nicht überliefert. – Dep.: Ergibt sich aus der Urk. von Něpr Duc von Vařin vom 22. Dezember 1429 in NA Praha, Bestand AZK, Inv. Nr. 705, Sign. ŘC Plasy – 124.

Lit.: ČECHURA, Sekularizace církevních statků v západních Čechách, S. 4.

Die Urk. dürfte höchstwahrscheinlich früher ausgestellt worden sein, da es sich um eine Verpfändungsurk. über kirchliche Güter handelt. S. hat alle Verpfändungen der Güter des Klosters Plass sowie anderer Klöster am 23. August 1422 widerrufen und bis 1436 hat er diese Güter nur ausnahmsweise verpfändet (vgl. BÁRTA, Falzum, S. 122–123).

¹ Zum Terminus *ante quem* vgl. die Angaben zur Überlieferung sowie den Kommentar.

² Höchstwahrscheinlich handelte es sich um den Teich Mladotice, früher Ozřanský, der zwischen den Dörfern Mladotice, Ozřany und Strážiště lag. Die Bezeichnung *v Sransskeho* kommt eben von dem Dorf Strážiště.

PŘÍLOHA III.

Přepis textů na jejichž základě byly sepsány registry v Příloze II.²⁹28. srpen 1420, Čáslav³⁰*Král Zikmund zastavuje Neprovi Ducovi z Vařin hrad Nečtiny za 600 kop grošů.*

Sigismundus dei gratia Romanorum rex, semper Augustus ac Hungarie, Boemie, Dalmatie, Croatie etc. rex. Notum facimus tenore presentium universis, quod| cum famoso Nieper dicto Ducz serenissimus princeps dominus Wenceslaus rex, farer noster carissimus, dum ad huc ageret in humanis, centum sexagenas| grosorum debitorie fuisset obligatus, nosque post mortem predicti fratris nostri sibi etiam centum sexagenas grosorum retinuissemus, quas sibi pro su|stentacione castru nostri Netcztyny anno proxime preterito dare debuimus, quibus adnatis sibi in ducentis sexagenis grosorum debitorie dinoscimur obligari. Verum prefatus Nyepr ad singularem nostram requisicionem nobis denuo quadringentis sexagenis grosorum in paratis peccuniis mutuavit, sic quod sibi iam in toto in sexingentis sexagenis grosorum obligamur, volentesque benivolentie sue satisfacere et pro debito, in quo sibi tenemur, contentari animo deliberato, sano etiam fidelium nostrorum accedente consilio et de certa nostra scientia sibi Neproni dicto Ducz ac heredibus suis predictum castrum nostrum Netcztyny cum suis villis, allodiis, censibus, redditibus, piscinis, agris, silvis et aliis singulis suis pertinentiis, quocumque vocabulo nuncupentur, ratione veri pignoris pro supradictis sexingentis sexagenis impignoravimus et obligavimus, impignoramus et obligamus per presentes ita videlicet, quod predictum castrum cum suis pertinentiis tam diu tenere et possidere ac uti debeant, quousque ipsis predictae sexingente sexagene grosorum per nos seu heredes et successores nostros reges Boemie non fuerint plenarie et integre persoluite, quando etiam predictum castrum viceversa pro predictis sexingentis sexagenis grossorum nos aut heredes et successores pre-

²⁹ Přepis sestává pouze z datace, záhlavního regestu a plného textu listiny resp. rukopisného záznamu. Pro diplomatický popis, přehled archivního uložení, edic apod. srovnej jednotlivé registry v Příloze II.

³⁰ Viz Příloha II., regist č. 1.

dicti redimere voluerimus, ex tunc ad redempcionem huiusmodi nobis sine contradictione debent condescendere. Volumus eciam, quod predictum castrum nobis et officialibus nostris semper sit apertum, ut contra inimicos nostros nos de eodem posimus defendere et viceversa eisdem nocumenta inferre. Presencium sub nostre maiestatis sigillo testimonio. Datum in Czaslauiia anno Domini millesimo quadringentesimo vigesimo, in die sancti Augustini, regnorum nostrorum anno Hungarie tricesimo III°, Romanorum vero decimo et Boemie primo anno.

23. prosinec 1420, Litoměřice³¹

Král Zikmund zastavuje Něprovi Ducovi z Vařin a Ondřejovi ze Slatiny hrad Nečtiny za 900 kop grošů a nařizuje tepelskému opatovi odvádět Něprovi Ducovi ročně 100 kop grošů z královské berně.

Sigismundus dei gracia Romanorum rex, semper Augustus ac Hungarie, Boemie, Dalmatie, Croatie etc. rex. Notum facimus tenore presencium universis, quod validi Nyepr dictus Ducz de Warzin et Andreas de Slatyna, fideles nostri dilecti, ad singularem nostram requisicionem nobis sexaginta sexagenas grossorum Pragensium in paratis pecuniis mutuarunt, in quo nostre celsitudini exhibuerunt specialiter servitia valde grata, verum quia predicti Nyepr et Andreas eciam tempore serenissimi principis domini Wenceslai regis Boemie, dive memorie fratris nostri carissimi, et usque ad hec tempora de voluntate nostra castrum nostrum Necztyna cum suis pertinenciis tenuerunt et rixerunt, pro cuius gubernacione semper certam provisionem habuerunt, in qua, sicut percepimus, eis hucusque ducente sexagene grossorum sunt retente. Denique volentes prefatos Nyepr et Andream de tam mutuatis quam retentis pecuniis certos reddere et contentos cupientes ipsos nichilominus de benignitate regia pro impensis nobis per eos fidelibus serviciis gracie consolari, eis centum sexagenas grossorum Pragensium pro talibus serviciis reddidimus. Et sic in toto ipsorum debito, in quo ipsis rite et legitime obligamur, comportato ipsis remansimus in noningentis sexagenis grossorum Pragensium debitorie obligati. Idcirco animo deliberato, sano eciam baronum, nobilium, procerum et fidelium corone nostre regni Boemie accedente consilio et de certa nostra sciencia ac auctoritate regia Boemie predictis Nyepr et Andree

³¹ Viz Příloha II., regist č. 4.

ipsorumque heredibus et successoribus castrum nostrum Necztyna pro predictis noningentis sexagenis grossorum Pragensium titulo pignoris obligavimus et proscripsimus, obligamus et proscribimus per presentes, predictum castrum cum suis oppidis, villis, redditibus, censibus, serviciis, curiis, alodiis, agris cultis et incultis, pratis, pascuis, rubetis, silvis, nemoribus, piscinis, molendinis, aquis aquarumque decursibus ac aliis quibuscumque suis pertinentiis et utilitatibus, in quibuscunque consistant, habendum, tenendum, utifruendum et pacifice possidendum tamdiu, quousque nos, heredes et successores nostri reges Boemie ipsis noningentas sexagenas dederimus et persolverimus pecunia in parata. Debebit eciam predictum castrum Necztyn, quamdiu idipsum prefati Nyepr et Andreas, ipsorumque heredes, in sua habuerint potestate, nobis appertum fore ita, quod nos et officiales nostri nostro nomine contra emulos et hostes nostros quoscunque iuvare et deffendere poterimus tociens, quociens fuerit opportunum, absque tamen ipsorum dampno sed nostris sumptibus et expensis. Preterea quia predictum castrum Necztyna in suis censibus et pertinentiis tam tenue et exile fore dinoscitur, quod pro eiusdem castri conservacione et custodia sui proprii census et usufructus non valere sufficere, sed oportebat, quod de nostra bernali summa, quam abbas de Tepla ad cameram nostram regalem annis singulis consuevit persolvere, pro defectus supplemento annis singulis ad predicti castri conservacionem centum sexagenas grossorum Pragensium traderentur, quasquidem centum sexagenas grossorum Pragensium predicto Nyepr et Andree ipsorumque heredibus, quam diu predictum castrum titulo pignoris pro noningentis sexagenis grossorum Pragensium tenuerint, a predicto abbate in Tepla tollendas pariter et levandas deputamus.

Mandantes .. abbati Teplensi presenti vel futuro firmiter et districte, quatenus centum sexagenas grossorum Pragensium de nostra bernali summa singulis annis prefatis Nyepr et Andree ipsorumque heredibus pro predicti castri conservacione at sustentacione absque omni contradiccione dent, tribuant et persolvant tam diu, quousque predictum castrum per nos vel nostros heredes et successores reges Boemie ab eis non fuerit pro noningentis sexagenis grossorum Pragensium realiter exsolutum. In casu vero, quo predictus abbas in persolvendis in certis terminis prefatas centum sexagenas grossorum Pragensium prefatis Nyepr et Andree ipsorumque heredibus se negligentem redderet et tepidum, extunc ipsis plenam damus facultatem, quod supradicti abbatis homines et bona in civitatibus nostris regalibus regni Boemie et in aliis baronum regni nostri predicti civitatibus et locis impedire possint et ar-

restare et eosdem ac eadem in arresto tenere iuxta regni nostri Boemie consuetudinem tam diu, quousque ipsis predictae centum sexagene per predictum abbatem realiter et integre fuerint persoluite. Et quocienscumque predictus abbas presens vel futurus prefatis Nyepr et Andree ipsorumque heredibus prefatas centum sexagenas de nostra bernali summa persolverit, totiens ipsum de eisdem centum sexagenis grossorum absolvimus penitus et quitamus. Presentium sub nostre maiestatis sigilli appensione testimonio literarum. Data in Leuthomericz, vicesima tertia die decembris, anno Domini millesimo quadringentesimo vigesimo, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. tricesimoquarto, Romanorum undecimo et Boemie primo.

23. prosinec 1420, Litoměřice³²

Král Zikmund nařizuje tepelskému opatovi vyplácet ročně Něprovi Ducovi z Vařin 100 kop grošů, Janovi Balile 60 kop grošů a Jindřichovi z Elsterberka zbylou část z královské berně.

Sigismundus, Dei gracia Romanorum rex, semper Augustus ac Hungarie, Boemie, Dalmacie, Croacie etc. rex. Reli|giosis n abbati et conventui monasterii Teplensis, devotis nostris dilectis, graciam regiam et omne bonum. Devoti|dilecti! Quia Nyepr dicto Ducz de Warzin, fideli nostro dilecto, burggravio castri nostri Necztyn, in et super summis ber|narum regalium nobis per vos annis singulis persolvendis, ut ipse eo comodius predictum nostrum castrum valeat gubernare, centum sexagenas grossorum Pragensium et n Balile sexaginta sexagenas usque ad extenuacionem certam debiti et nobili Henrico de Elsterberg, magistro curie, fideli nostro dilecto, residuum, quod restat in dicta summa bernarum, levandas dedimus et deputavimus graciose, sicut idipsum in allis nostris literis est expressum. Idcirco devocionem vestram seriose requirimus et hortamus et vobis districte precipimus et mandamus omnino volentes, quatenus exnunc inantea prefatis Niepr dicto Ducz dictas centum sexagenas et .. Balile sexaginta et residuum, quod restat, dicto magistro curie super terminis solitis dare et persolvere annis singulis iuxta continenciam literarum, quas habent a nobis, debeatis ac ipsis literas vestras patentes super solucione dictarum peccuniarum, ut moris est, tribuatis tam diu duntaxat, quousque nos, heredes et succesores nostri, reges Boemie, ipsis huius-

³² Viz Příloha II., regest č. 5.

modi debita, que ipsis proscriptimus, dederimus et persolverimus pecunia in parata. Nam quocienscumque id ipsum feceritis, tocies vos et monasterium verstrum de dictis summis bernarum regalium quittos dicimus virtute presentium et solutos. Datum Leuthmericz sub appenso regio nostro sigillo, anno Domini millesimo quadringentesimo vicesimo, die vicesimatercia decembris, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. tricesimoquarto, Romanorum undecimo et Boemie primo.

23. prosinec 1420³³

Král Zikmund převádí Něprovi Ducovi a Ondřejovi ze Slatiny 100 kop grošů královské berně z tepelského kláštera.

Sigismundus, Dei gracia Romanorum rex, semper Augustus ac Hungarie, Boemie, Dalmacie,| Croacie etc. rex. Notum facimus tenore presentium universis, quod ad hoc, ut famosi Nyep| dictus Dutz de Warzyn et Andreas de Slatyna, burggravii castri nostri Necztyn, fideles| nostri dilecti, idem castrum nostrum Necztyn eo comodius valeant gubernare, ipsis animo deliberato et de certa nostra sciencia in et super summis bernarum regalium nobis per religiosos .. abbatem et conventum monasterii Teplensis, devotos nostros dilectos, annis singulis dari solitis centum sexagenas grossorum Pragensium deputavimus et virtute presentium regia auctoritate Boemie graciosius deputamus taliter, quod ipsi easdem centum sexagenas grossorum de summis bernarum nostrarum regalium nobis per eos solvendis exnunc inantea tollere percipere debeant et levare tam diu, quousque nos, heredes aut successores nostri, reges Boemie, ipsis noningentas segagenas grossorum Pragensium, quas ipsis super eodem castro proscriptimus, dederimus et persolverimus pecunia in parata. Mandamus igitur religiosi .. abbati et conventui monasterii Teplensis, devotis nostris dilectis, qui nunc sunt, seu pro tempore fuerint, firmiter et districte, quatenus prefatis Nyep dicto Ducz et Andree dictas centum sexagenas grossorum annis singulis super terminis solitis dare et persolvere debeant in effectu nostre gracie sub obtentu tam diu, quousque ipsi dictas noningentas sexagenas grossorum dederimus, ut prefertur. Nam quocienscumque id ipsum sic, ut premittitur, fecerint, totiens ipsos et ipsorum monasterium presentibus quittos dicimus et solutos. Presentium sub nostri

³³ Viz Příloha II., regest č. 6.

regalis sigilli appensione testimonie literarum. Datum in Luthomericz anno Domini millesimo quadringentesimo vigesimo, XXIII die decembris, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. XXXIII, Romanorum vero undecimo et Boemie primo.

B. d.

*Výpis z královských register.*³⁴

Item zámek Necztina zapsán a zastaven v 1000 kopách grošů, psáno německy, libro 9. Sigismundi, folio 47.

22. prosinec 1429³⁵

Něpr Duc z Vařin vyznává, že ho plaský konvent vyplatil z jeho podílu na zástavní listině Zikmunda Lucemburského na statky plaského kláštera.

Já Niepr řečený Ducz z Warzyn vyznávám tiemto listem obecně všem též jsúcím, jakožto i budúcím, ktož jej uzříe| anebo čtúce slyšeti budú, že ten jistý list, kterýžto jmáme od královy milosti od krále Zigmunda Uherského, Českého etc. krále, já a Spalek z Slatyne a Hrdon z Dubian, ješto svědčí na osm set kop grošuov na kněze opatha plasskeho kláštera i na to na všecko zboží téhož kláštera, že já svůj diel na tom listu propúštiem a to svú dobrou vuolí a za toť jsem nic nevzal a dále k tomu výše jmenovanému listu nemám izádného právo, aniž chci jmieti nebť, mi jest kněz opat a ten jeho konvent nadepsaný dost učinil za ten muoj diel, což jsem na tom listu jměl. A také propúštiem les svojoj diel lesu Mladiczkeho a třetinu rybníka dielu svého v Sransskeho. A toho na potvrzenie pečeť svú napřed jsem k tomuto listu přivěsil a podle mne na svědomie urozené panoše Haranth a Otyk, synové moji, odtemadž z Warzin pečeti své zvláště jsú také k tomuto listu přivěsili. Jenž dán jest léta od narozenie syna Božieho tisícieho čtyřstého a dvudcátého devátého léta, první čtvrtek před narozením syna Božieho.

³⁴ Srovnej Příloha II., regist č. 7.

³⁵ Srovnej Příloha II., regist č. 8.

PŘÍLOHA IV.

**Regesty listin Zikmunda Lucemburského pro Něpra Duce z Vařin
zpracované Wilhelmem Altmannem.³⁶****a) RI XI/1, s. 300 č. 4254**

1420 Aug. 28, Časlau

schlägt dem Nieper gen. Dutz zu den 100 Schock Groschen, die ihm Kg. Wenzel schuldig geblieben, u. zu den 100 Schock, die er zur Unterhaltung der Feste Nečtiny [dtsch. Netschetin] hätte zahlen müssen, noch 400 Schock, die ihm Nieper geliehen, auf den Pfandbesitz jener Feste [vgl. 1420 Dez. 23] – Ad m. d. r. Mich. can. Prag. – o. R – Or. (durchschnitten) Wien H. H. u. St.-A. (in die Augustini).

b) RI XI/1, s. 309 č. 4372

1420 Dez. 23, Leitmeritz

erhöht dem Nyepr genannt Dutz v. Warzin u. dem Andreas v. Slatyna, Burggrafen zu Necztyn, die Pfandsumme dieser Burg auf 900 Schock böhm. Groschen [vgl. nr. 4254] u. verschreibt ihnen zum Ersatz für die Verwaltungskosten die kgl. Berna des Kl. Tepl im. Betrage von 100 Schock. – Ad m. d. r. do. Jo. de Swyhow referente Mich. can. Prag. – R. Heinr. Fye – Or. (durchschnitten) Wien H. H. u. St.-A.; Kop. Prag Böhm. Mus. (vicesima tertia die decemb.) – [Reg. nach Registr. v. 1454: Archiv česky 2, 447. *Novaček.*]

c) RI XI/1, s. 309 č. 4373

1420 Dez. 23, Leitmeritz

weist das Kl. Tepl an die dem Nyepr gen. Dutz v. Warzin u. dem Heinr. v. Elsterberg verschriebenen Teile der von dem Kloster zu entrichtenden kgl. Berna auszuzahlen. – KU. w. v. – R – Or. (durchschn.) ib. (id. dat.)

³⁶ Srovnej č. 1, 4 a 5 v Příloze II.